

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Sequentibus conclusionibus difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

que quia objectum formale assensus fidei est res revelata, non materialiter sumpta, sed formaliter & reduplicativè ut revelata.

- 24 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, hoc exemplo: Ideo actus visionis, quo oculus attingit colorem & lucem, est unus & simplex, quia color est objectum tantum materiale visus, lux verò objectum ejus formale: Atqui similiter res quæ revelatur à Deo, est objectum tantum materiale actus fidei, divina verò revelatio, objectum formale: Ergo unico & simplici actu fides credit rem revelatam, & divinam revelationem; subindeque non est discursiva, cum discursus pluralitatem actuum importet, & ex uno prius cognito ad cognitionem alterius procedat. Unde in hoc fides distinguitur à Theologia, quod Theologia formaliter importet discursum, & procedat ex revelatione virtuali, ut disputatione præcedenti Theologiæ ostensum est, fides autem unico intuitu divinam revelationem, & rem revelatam attingit. Dixi fidem non esse propriè discursivam: quia illa discursu improprium & virtuale, quo unico actu plura simul attinguntur, & unum in alio, sive ex vi illius cognoscitur, non excludit, ut constat in Angelis viatoribus, qui unico actu, & unicâ specie, omnia fidei mysteria à Christo continentia cognoverunt.

- 25 Dices: Multoties ex aliquibus propositionibus creditis per fidem deducuntur alia, ad ipsam pertinentes, per Concilia generalia, vel Summos Pontifices, ut quod in Christo sint duæ voluntates, ex eo quod in ipso sint duæ naturæ: Ergo fides interdum discursit.

Respondeo tales illationes non fieri à fide, sed à Theologia, quæ ex principiis revelatis conclusiones illas deducit: unde veritates illæ, reduplicativè ut deductæ ex principiis fidei, non sunt de fide, sed conclusiones Theologiæ, & pertinent ad fidem solum prout substant immediate divinæ revelationi, ut in disputatione præcedenti Theologiæ docuimus.

ARTICULUS II.

In quibus subjectis remaneat habitus fidei, & in quibus destruitur?

§. I.

Sequentibus conclusionibus difficultas resolvitur.

- 26 Dico primò, habitum fidei remanere in peccatore, gratiâ sanctificante, charitate, aliisque donis & virtutibus infusus spoliato.

Conclusio est certa de fide: colligitur enim apertè ex illo 1. ad Corinth. 13. *Si habuero omnem fidem, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.* Nam ibi clarè supponitur, fidem posse esse sine charitate, ac proinde in homine peccatore. Item in Tridentino sess. 6. cap. 15. expressè asseritur, fidem per quodlibet peccatum mortale non amitti.

- 27 Ratio etiam suffragatur: Non enim omne peccatum est contrarium fidei, nec destruit rationem formalem objecti ipsius, ut constat, atque ad id potest homo, in peccato mortali existens, credere omnia revelata à Deo, quia ab ipso revelata sunt, & hanc fidem animo & proposito retinere, subindeque & habitum. Item potest sperare, &

A pœnitere imperfectè per attritionem supernaturalem, & Deum ut autorem supernaturalem orare: quæ tamen sine fide infusa fieri nequeunt. Denique fides, etiam quoad habitum, non dependet necessariò ab habitu gratiæ; quia non comparatur ad gratiam tanquam proprietas necessariò manans ab illa, sicut charitas, sed tanquam fundamentum, quod potest manere, destructo edificio.

Dico secundò, fidem infusam nullo modo remanere in hæretico, sed per quodlibet peccatum infidelitatis totaliter destrui. Ita communiter docent Theologi contra Durandum in 3. distinctione 23. quæst. 9. ubi docet probabile esse, fidem infusam remanere in hæretico quoad habitum, seu habitum fidei infusam in ipso non destrui totaliter, sed secundum aliquam sui partem remanere.

Probat primò conclusio ex Tridentino, sess. 6. cap. 15. affirmante fidem peccato infidelitatis amitti, sicut charitatem quovis peccato mortali, nimirum totam fidem quovis peccato infidelitatis, sicut tota charitas perditur quovis peccato mortali. Deinde Patulus 1. Timoth. 1. ait hæreticos circa fidem naufragari: naufragari autem est, amissa navi, nudum, omnibusque defecit evadere, ut notat Chrysostomus ibidem. Item 1. Corinth. 6. dicit non esse participationem fidei cum tenebris, nec fideli cum infideli; indeque probat non debere fideles inire matrimonium cum infidelibus, quia congruè fieri nequit, ut fidelis habens lucem fidei, in idem jugum conveniat cum infideli, qui in tenebris infidelitatis versatur. Unde Cyprianus lib. 1. Epist. 3. *Nulla societas fidei cum perfidia esse potest.*

Probat secundò: Qui in credendo non inhaeret doctrinæ Ecclesiæ, tanquam regulæ infallibili fidei, non habet habitum fidei infusam: Sed hæreticus, discredens aliquem articulum nostræ fidei, quamvis credat omnes alios, non inhaeret in credendo doctrinæ Ecclesiæ, tanquam regulæ infallibili suæ fidei: Ergo non habet habitum fidei infusam. Minor est certa: cum enim doctrinæ Ecclesiæ proponat omnes articulos fidei nostræ ut credendos, hæreticus discredens aliquem ex illis articulis, eo ipso non inhaeret, credendo alios, doctrinæ Ecclesiæ, tanquam regulæ infallibili fidei; supponit enim ipsam errare in propositione illius quem ipse negat. Major verò probatur: Ille non habet habitum fidei infusam, qui non potest moveri à ratione formali objecti talis habitus: Sed qui in credendo non inhaeret doctrinæ Ecclesiæ, tanquam regulæ fidei omnino infallibili, non potest moveri à ratione formali objecti fidei infusæ; talis enim ratio formalis est divinæ revelationis, ut notificata per doctrinam Ecclesiæ omnino infallibilē, ita ut talis doctrinæ persuasio de ipsius infallibilitate, sit conditio omnino necessaria quoad nos, ut divina revelatio moveat intellectum nostrum ad assentiendum veritatibus à Deo per Ecclesiam revelatis, sicut in 1. disp. docuimus: Ergo qui in credendo non inhaeret doctrinæ Ecclesiæ, tanquam regulæ infallibili fidei, non habet habitum fidei infusam.

Probat tertio: Si quis ante susceptionem habitus fidei, ita esset affectus, quod nollet credere aliquem ex ejus articulis, nunquā fieret fidelis, etiam si vellet credere omnes alios articulos: Ergo similiter, si post susceptam fidem sit ita affectus, ut unum fidei articulum, v.g. realem præsentiam corporis Christi in Eucharistia, credere

holis, amittet fidem infusam, quamvis omnes alios articulos credat. Consequentia patet: cum enim infusio live productio fidei, & ejus conservatio, in Deo idem sint, dispositio quæ repugnat infusioni fidei, repugnat etiam ipsius conservationi.

Confirmatur: Si quis per unicum actum odii justitiam Dei odio prosequatur, licet ejus providentiam & sapientiam diligat; vel si unum proximum oderit, etsi diligat alios, amittit omnino charitatem infusam, utpote quæ stare non potest cum peccato mortali, quale est odium etiam unius proximi: Ergo similiter fides infusa per unicum actum infidelitatis circa unum articulum omnino destruitur. Unde SS. Patres hoc dictum Jacobi 2. *Qui peccat in uno, factus est omnium* rursus exponunt principaliter in materia fidei, quia qui amittit fidem infusam circa unum articulum, amittit eam simpliciter circa omnes.

Denique suaderi potest conclusio ratione D. Thomæ hic quæst. 5. art. 3. Cessante ratione formalis, à qua habitus specificatur, cessat etiam & destruitur habitus: Sed in eo qui per actum infidelitatis discredidit uni articulo fidei, cessat ratio formalis, à qua habitus fidei specificatur: Ergo & ipse habitus destruitur. Major patet: Minor vero, quam negat Durandus, asserens per actum infidelitatis non destrui rationem formalem sub qua fides, quatenus se extendit ad omnes articulos, sed tantum quatenus se extendit ad unum, probatur, & simul impugnat illa distinctio: quia quando motivum quod est ratio formalis assentiendi pluribus veritatibus, est indivisibile, ut unum & idem, implicat illud destrui ut extensum ad unam, & non destrui ut extensum ad omnes: tota enim ratio quare habitus scientiæ non destruitur ob errorem circa unam partem sui objecti, est, quia motivum seu medium, quod est ratio assentiendi uni conclusioni, est distinctum ab eo quod est ratio assentiendi alteri; nam in conclusionibus scientificis, motiva formalia multiplicentur materialiter: quare si aliquis in una scientia assentiret viginti conclusionibus per unum medium, qui negaret illud in una, negaret in omnibus. Cum ergo in proposito unum & idem motivum sit ratio assentiendi omnibus articulis fidei, nempe prima veritas ut simpliciter infallibilis in dicendo; qui discredidit uni articulo, negat veritatem primam esse infallibilem; ac proinde impossibile est quod certò & infallibiliter assentiat aliis veritatibus propter revelationem divinam.

Dico tertio, habitum fidei infusæ non reperiri in dæmonibus, aut damnatis. Est etiam contra Durandum citatum, existimantem non solum in hæreticis, sed etiam in damnatis, manere fidem infusam, si eam toto tempore vitæ retinuerint.

Probatur primò conclusio: In dæmonibus, & damnatis, etiam cum fide infusa mortuis, non remanet habitus piæ affectionis ad credendum sicut oportet: Ergo nec habitus fidei infusæ. Antecedens est certum: cum enim voluntas mali Angeli, & hominis damnati, maneat firmata in malo, per obstinationem habituales, ut docet S. Thomas 1. p. qu. 64. art. 2. est incapax piæ affectionis, quo inclinatur ad credendum sicut oportet. Consequentia verò probatur: cum fides non subijciatur in intellectu absolute, sed ut habitualiter moto & disposito à voluntate per piæ affectionem, remota habituali dispositione piæ affectionis ad res fidei, removetur & ipsa fides;

Tom. IV.

sicut remotum lumine gloriæ; removetur unio essentiæ divinæ in ratione speciei cum intellectu creato, & remotà diaphaneitate, removetur lux à subjecto.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Dæmones & damnati non credunt, nec volunt credere, nisi miraculorum evidentia convicti: At si quis in hac vita ita esset dispositus in semetipso, ut noller Evangelio credere, nisi quatenus miraculorum evidentia convinceretur, non haberet fidem infusam, siquidem à ratione formalis illius, nempe primæ veritate revelante, recederet; unde Patres dicunt, S. Thomam, & curam fidei fecisse, cum dixit: *Nisi videro fixuram clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam*, quia nempe non aliter quam per signorum evidentiam resurrectionem Christi volebat credere: Ergo cum Dæmones & damnati non credant, nisi ratione evidentie signorum & miraculorum quæ vident, non verò ob motivum divinæ revelationis, & piæ affectionem erga primam veritatem revelantem; habitum fidei infusæ habent.

Probatur secundò: Per fidem infusam homo fit membrum Christi, corpori ejus mystico infusum, quod est Ecclesia: Atqui damnati, nec actus, nec potentia, sunt membra Christi & Ecclesiæ; sunt enim veluti palmites abscissi, aridi, & in ignem missi: Ergo nec actum, nec habitum fidei infusæ habent, aut habere possunt.

Probatur tertio: Si habitus fidei infusæ esset in Dæmonibus vel damnatis, esset omnino superfluus: Sed hoc dici nequit: Ergo, &c. Probatur Major: quia si in peccatoribus Christianis, adhuc viatoribus, utiliter remanet talis habitus, ideo solum est ut habeant aliquod principium convertendi se per penitentiam ad Deum ut authorem supernaturalem: Ergo in Dæmonibus & damnatis, cum sint obstinati in malo, adeoque incapaces penitentiae, prorsus inutilis esset. Deinde fides, cum sit fundamentum spei, seu ut loquitur Apostolus, *substantia sperandarum rerum*, utiliter remanet in viatoribus; quia quandiu sunt in statu viæ, possunt sperare beatitudinem: Sed damnati & Dæmones, cum sint in termino, & extra statum viæ, non sunt capaces sperandi beatitudinem, sed sunt in statu continuæ desperationis: Ergo in eis habitus fidei esset superfluus. Item fides habitualis est fundamentum justitiæ, imò & semen ac initium illius, ideoque in peccatoribus manet; ut justitiam quam per peccatum amiserunt, recuperare possint: Atqui nec damnati, nec Dæmones justitiam suam possunt recuperare: quorsum ergo in ipsis tale germen justitiæ remaneret;

Nec obstat quod in beatis aliqui habitus sint remansuri; quorum tamen actus nequaquam exercebunt, sed nec exercere poterunt, ut temperantia, & fortitudinis: nam in ipsis tales habitus remanebunt ad ornatum, erunt enim maxima ornamenta illorum: At in Dæmonibus & damnatis, propter miserrimum eorum statum, nullum debet ornamentum remanere: Ergo nec habitus fidei infusæ; quamvis ipsum in via habuerint. Et hoc est quod Matth. 23. & Marci 4. insinuat per hæc verba: *Omni habenti dabitur, & non habenti, quod videtur habere auferetur*. His enim verbis innuit Christus, habenti fidem per charitatem formatam, dandam esse visionem beatificam: ei verò, qui charitatem non habet, fidem ipsam esse auferendam: quod si in hac vita

Si

non

non adimpleatur, in inferno adimpleri debet.

Dico quartò, habitum fidei infusæ non remanere in beatis, bene tamen in animabus in purgatorio existentibus.

39. Prima pars est D. Thomæ 1. 2. quæst. 67. art. 3. ubi sic dicitur: *Fides in sui ratione habet imperfectionem, quæ est ex parte subjecti, ut scilicet credens non videat id quod credit: beatitudo autem ex sui ratione habet perfectionem ex parte subjecti, ut scilicet beatus videat id quod beatificatur: unde impossibile est quod fides maneat simul cum beatitudine in eodem subjecto*

40. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Destructo objecto formali quod & quo alicujus habitus, talis habitus destruitur: Sed in beatitudine destruitur objectum formale quod & quo fidei infusæ: Ergo & ipse habitus. Major patet: Minor probatur. Objectum formale quod fidei infusæ, est prima veritas non visa, objectum vero quod est divina revelatio obscura, ut in 1. disp. ostensum est. Sed in beatitudine prima veritas est in se clarè visa; ibique omnis divina revelatio est evidens; quidquid enim Deus beatis revelat, clarè revelat, ob perfectionem illius status, sive revelat in verbo, id est in scripto clarè viso, sive aliter: Ergo in beatitudine destruitur objectum formale quod & quo fidei infusæ. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 13. *Ex parte cognovimus, & ex parte prophetamus; cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est: id est cum venerit visio, fides evacuabitur.*

41. Probatur secundo eadem pars: Fides est donum collatum viatoribus pro statu viæ, & ut fundamentum spei, per quam tendimus in beatitudinem: Ergo superflue omnino poneretur in beatis, cum illi non sint amplius viatores, sed comprehensores; nec per spem tendant in beatitudinem, sed illam possideant per claram Dei visionem.

Ex quo probata manet secunda pars, quæ asserit habitum fidei remanere in animabus in purgatorio existentibus: nam animæ illæ sunt adhuc in viæ, & ad patriam tendunt, ad quam adhuc non pervenerunt, ac per spem, summum suum bonum vehementer desiderant; cumque adhuc nondum acceperint quod perfectum est, non debet evacuari in illis quod ex parte est.

§. II.

Tria corollaria notatu digna.

42. Ex dictis colliges primò, habitum fidei tripliciter amitti, nimirum vel per peccatum infidelitatis, vel per adventum luminis gloriæ, vel per decessum in peccato mortali, æternamque damnationem: primo modo amittitur ab hæreticis, secundo à beatis, tertio à Dæmonibus, & animabus damnatis.
43. Colliges secundo, subjectum adæquatum fidei non esse aliud, quam Angelos & homines viatores, subindeque Angelis, & Adamo fuisse infusam fidem in prima ipsorum conditione, ut docet D. Thomæ hic quæst. 5. art. 1. Et ratio etiam id suadet: Angeli enim, & primi parentes, non poterant solis naturæ viribus cognoscere statum & finem supernaturalem, ad quem erant vocati, sicut nec media supernaturalia, quibus Deus statuerat eos iustificare, & ad gloriam perducere: quare opus eis fuit divinæ revelatione, quæ licet absolute loquendo clara esse potuerit

A (inferior quidem visione beatificæ, sed superior fide) ad fidei tamen obedientiam & meritum convenientius fuit, quòd illa fuerit obscura, scilicet ex parte rei revelata; licet tunc haberent evidentiam divinæ testificationis seu revelationis, quæ cum non excludat obscuritatem rei in se, simul cum fide stare potest, ut supra docuimus: Ergo Angelis, & primis parentibus, habitus fidei in prima eorum conditione inditus est.

Confirmatur: Ex Augustino lib. 13. de civ. cap. 4. *Tunc est fides, quando spectatur in spe, quod in renouandum videtur: Ergo cum hoc modo Angelus & homo spectaverint beatitudinem in prima sui conditione, in eis tunc fuit habitus fidei.*

B Item idem S. Doctor tract. 68. in Joan. loquens de mansionibus patriæ celestis, ait: *Vi parentem ista mansiones, vivere debet iustus ex fide: qui enim a Domino peregrinantur, opus habent ex fide vivere, quia per hanc ad speciem contemplandam parantur, & credenti colligitur meritum, videnti redditur premium.* Sed Angelus in prima conditione peregrinabatur à Domino ut viatores, & beatitudinem meruerunt, ut in Tractatu de Angelis ostensum est: Ergo tunc illi habuerunt fidem, & Mystra Incarnationis & Trinitatis cognoverunt. Idem dicendum de primis parentibus, licet isti cognoverint mysterium Incarnationis, solum secundum quod ordinabatur ad consummationem gloriæ, non verò in quantum erat ordinatum ad liberationem à peccato, per passionem & resurrectionem Christi; quia homo non fuit præsciens peccati futuri, ut ait D. Thomas supra quæst. 2. art. 7.

Colliges tertio, neque in damnatis, neque in hæreticis viatoribus remanere habitum veræ Theologiæ, sed tantum aliquid æquivocè simile Theologiæ. Ratio est, quia veræ Theologiæ est habitus per se dependens ex principis supernaturalibus, cognitus vel per fidem infusam, vel per lumen gloriæ; quibus tamen hæretici & damnati omnino destituuntur.

§. III.

Præcipue objectiones solvuntur.

O Bjicies primò contra primam conclusionem: SS. Patres sapè docent quod tantum est vera fides Theologica, quando adest charitas: Sed in peccatoribus non remanet charitas: Ergo nec fides Theologica.

Respondeo SS. Patres, per fidem veram, intelligere fidem perfectam, & formatam, seu vivam, quæ sine charitate esse non potest, juxta illud Augustini: *Cum dilectione fides Christiani, sine dilectione fides Dæmonis.*

E Objicies secundo: Hæreticus cum pertinacia negans aliquem articulum fidei, v. g. realem præsentiam corporis Christi in sacramento Eucharistiæ, adhuc experitur se eadem promptitudine & facilitate assentiri aliis articulis fidei, ut quòd Deus sit Trinus, sit Incarnatus, &c. quæ ante suam hæresim: Ergo eundem habitum fidei infusæ retinet. Consequentia videtur manifestæ: nam talis promptitudo, & facilitas, sunt signa habitus permanentis.

Confirmatur: Non repugnat fide acquisita credere dicenti unam rem, & non credere aliam ab eo dictam: Ergo similiter non implicat aliquid credere fide infusæ, quia Deus illud dicit, & non credere alia, quæ Ecclesia dicit esse à Deo